

Dags för chockterapi

Enligt Naomi Kleins bok Chockdoktrinen utnyttjar nyliberala krafter kristillfällan för att genomdriva sin politik. När kapitalismen nu krisar, hur skulle en chockterapi från vänster kunna se ut?

Arbetaren har diskuterat röda och gröna lösningar med en Volvoarbetare, två amerikanska marxister och en sociolog på LO.

”Socialisera profiten”

Hur ska vänstern se på krisen? Arbetaren ringde upp två marxistiska ekonomer i USA för att fråga dem hur djup den finansiella krisen är, hur hårt den drabbat kapitalismens hjärta – Wall Street – och hur progressiva lösningar skulle kunna se ut.

Finanskrisen hade denna gång sin begynnelse i den enorma bubbla som skapats på den amerikanska bostadsmarknaden. Majoriteten av USA:s arbetare äger sina hem, och missnöjet från dem kommer nu upp till ytan när regeringen går in med ett räddningspaket på minst 700 miljarder dollar till de stora investmentbankerna.

En av världens främsta marxister är David Harvey, geograf i grunden, professor i antropologi på City University of New York och författare till en rad uppmärksammade böcker om bland annat nyliberalism. Enligt Harvey tyder inte krisen på ett slut för nyliberalismen eller en försvagning av kapitalismen – snarare tvärtom. Han jämför dagens kris med den som Mexiko drabbades av 1982: det som blev upptakten till

den långa skuldskrisen i Syd. Villkoret för räddningen var en rad krav på strukturanpassning, som i praktiken överförde kontrollen över stora delar av Mexikos ekonomi till det amerikanska kapitalet.

– När Mexiko höll på att bli bankrott gick den amerikanska staten, i form av det amerikanska finansdepartementet och IMF, in och löste ut Mexiko så att investmentbanker i New York inte skulle förlora pengar. Exakt samma sak sker nu, med den skillnaden att det händer i själva USA. Efter 1982 var det Mexikos folk som fick ta skadan. I det här fallet kommer det att bli det amerikanska folket och människor i andra delar av världen som får lida. Det är en slags kulmen på den nyliberala eran.

David Harvey menar att Wall Street kommer att komma ut ännu starkare på andra sidan.

– Detta är absolut inte Wall Streets död. De finanskapital som överlever kommer att

David Harvey

vara än mäktigare efter krisen, eftersom en del av konkurrensen elimineras och de får stöd från statsapparaten.

EN SOM INTE håller med är den marxistiske ekonomiprofessorn vid Pace University of New York, Andrew Kliman, som medverkar i det senaste numret av *Fronesis*. Han menar att Wall Street har tagit djup skada av krisen. Det främsta beviset är att de stora investmentbankerna nu ber om att få ombildas till ”vanliga” banker. Skillnaderna mellan dessa är att investmentbankerna spekulerar och tar mycket större risker, i teorin. Privata insättare kan endast använda sig av traditionella banker.

– Wall Street existerar inte så som det gjorde tidigare i år. Ingen av de fem stora investmentbankerna ser ut som tidigare. De ombildas till något annat, under ett nytt system av regleringar, som kan komma att förbjuda till exempel derivatmarknader. Förenklat är det marknader som går ut på avtal där man spekulerar i framtida priser, en slags vadslagning som är helt oreglerad, bortom myndigheters kontroll. Men regleringar ten-

derar att inte fungera särskilt länge.

Kliman avvisar uppfattningen att det amerikanska räddningspaketet skulle syfta till att pumpa in skattebetalarnas pengar i finansspekulanternas fickor. Det handlar om att hindra hela systemet från att kollap-

”De finanskapital som överlever kommer att vara än mäktigare efter krisen.”

David Harvey, marxistisk ekonom.

sa, hävdar han. Men liksom Harvey pekar Kliman på att den amerikanska arbetarklassen drabbas hårt av krisen.

– Människor i USA har redan förlorat stora delar av sina besparingar. Majoriteten av arbetarna i USA sparar inte aktivt, utan genom pensionsfonder och ägande av sina hus. Pensionsfonderna har mer eller mindre utplånats och huspriserna har fallit med